

Liikenne- ja viestintäministeriö

Lausunto arviomuistioista kuljettajakoulutuksen lähtökohtiin

Jyväskylän aikuisopisto / Jyväskylän liikenneopettajaopisto

Lausuntopyynnön ja arviomuistion mukaan muistio ei pidä sisällään varsinaisia ehdotuksia tai toteutusvaihtoehtoja. Jyväskylän aikuisopisto / liikenneopettajaopisto ottaa kantaa tärkeiksi pitämiinsä kohtiin vapaamuotoisesti.

Yleistä

Liikenneturvallisuuden vertaaminen eri maiden kesken on oltava hyvin objektiivista. Liikennekulttuuri, tilastointi, infra yms. eroista johtuen ulkomaiden tilastot eivät ole aina luotettavia mittareita tulevaisuuteen liittyvien ratkaisujen perusteeksi Suomessa. Päätöksien perusteeksi tilastoja on tarkasteltava kriittisesti.

Ajokortin hinta on myöskin tunteita herättävä asia yleisessä keskustelussa sekä mediassa. Ajokortti ei ole Suomessa kallis. Liikenneopetusalla toimivat ovat periteisesti pienyrittäjiä ja tämän vuoksi kilpailutilanne pitää hinnat alhaalla. Vuoden 2016 hintataso on alhaisempi kuin muistiossa esitetyt luvut vuodelta 2014. Vertailuesimerkki: Perusvaihe maksaa esimerkiksi kannettavan tietokoneen, ja harjoittelu- ja syventävävaihe hyvän matkapuhelimen verran. Oletusarvo ajokortin käyttöaikaan on n. 60 vuotta.

Hinnan ”halpuuttamisen” varjolla ei ole oikeutettua tehdä ratkaisuja, jotka mitätöisivät vuosien laadukkaan liikenneturvallisuustyön. Myönteinen liikenneturvallisuuskehitys on monen tekijän summa, mutta laadukkaalla liikenneopetustyöllä on merkittävä osuus kokonaisuudessa. Suomessa on tutkittu kattavasti ajokorttikoulutuksen nykytilaa ja tuloksia on hyödynnettävä lainsäädännön uudistuksissa.

Kuljettajakoulutus tarvitsee hallittua, hyvin organisoitua muutosta, jotta se voi vastata tulevaisuuden haasteisiin. Muutos pitää kuitenkin toteuttaa siten, että tärkeiksi todetut ja toimivat osat nykyisestä prosessista säilytetään. Säädösten ja normien purku on tervetullut uudistus myös kuljettajakoulutuksessa.

Liikenneopettajia kouluttavana laitoksena meidän tehtävämme on kouluttaa liikenneopettajia, joiden osaaminen vastaa tulevaisuudessa tarvittavia taitoja ja osaamista. Opetuksellisesti pidämme tärkeänä tavoitetta, johon kuljettajakoulutus tähtää. Nykyinen lainsäädäntö antaa jo mahdollisuuden erilaisiin opetusmenetelmiin tavoitteen saavuttamiseksi. Siksi säädösten purkaminen tietyiltä osin on ollut positiivinen asia, tämä mahdollistaa erilaiset pedagogiset menetelmät ja työkalut opettajan työssä.

3.1 Opetus

Ajokorttikoulutuksen tulee olla vastaisuudessakin säänneltyä. Autokoululupa ja liikenneopettajalupa on säilytettävä. Sääntelyä on tarkasteltava kriittisesti, eikä sitä ole järkevää kokonaan poistaa. Arviomuistiossa on otettu kantaa opetuksen päällekkäisyyksiin. Esimerkiksi juuri nämä asiathan on saatu poistettua sääntelyllä. Digitaalisuuden ja virtuaaliopetuksen mahdollisuudet tulee hyödyntää hallitusti.

Todennäköinen (pakollisten)opetusmäärien väheneminen tuo mukanaan positiivisen haasteen, että opetuksen laatua on lisättävä.

Liikenneopetusta tulee antaa pääsääntöisesti alan ammattilainen. Nykyisellä koulutusmallilla (liikenneopettajan erikoisammattitutkinto) saadaan alalle päteviä opettajia. Koulutuksen suorittaneilla on riittävästi osaamista toteuttaa opetusta erilaisin pedagogisian menetelmin ja vuorovaikutustaidoin. Heillä on myös kyky reagoida erityyppisiin oppilaisiin sekä mahdollisiin oppimisvaikeuksiin. Ainoastaan koulutettu ammattitaitoinen opettaja osaa ottaa huomioon GDE-matriisin ylemmät tasot, joihin liikenneturvallisuus suurelta osin perustuu.

Opetuslupaa on rajattava koskemaan vain omiin, tai samassa taloudessa asuviin lapsiin. Nykymuodossaan opetuslupa mahdollistaa ns. kaupallisen opetuslupatoiminnan. Ongelmat liittyvät tietenkin harmaaseen talouteen, mutta myöskin näissä tapauksissa korttia suorittavan henkilön kuluttajasuojan. Näissä tapauksissa kuljettajakoulutusta annetaan maksua vastaan ja opettajan ammattitaidolle (esimerkiksi kohdata oppimisvaikeuksia) ei ole mitään kriteereitä. Opetuslupaopettajana toimivien vaatimustaso on tiukennettava.

Perheenjäsenten kesken tehtävällä opetuslupaopetuksella tulokset ovat lähempänä ammattiopetuksen tasoa. Opetuslupa- ja ammattiopetuksen yhdistelmällä on saavutettu erittäin hyviä tuloksia ja asiakaspalautteita.

3.2 Ajoharjoittelun lisääminen

Itsenäisen ajoharjoittelun mahdollisuutta on esitetty. Perusvaiheen jälkeen suoritetaan kuljettajantutkinto. Lainsäädännön hengen mukaisesti ajo-oikeus on määräaikainen (vaikka ajokortin voimassaolo on pidempi) kunnes harjoittelu- ja syventävän vaiheen opetus on suoritettu. Tänä aikana suoritetaan itsenäistä ajoharjoittelua.

Itsenäisen ajoharjoittelun mahdollisuus ennen kuljettajantutkintoa on riskinä liian suuri. Ajoharjoittelun määrällä on varmasti vaikutusta. Suurempi vaikutus saadaan kuitenkin aikaan laadullisesti paremman ohjatun opetusharjoittelun myötä, joka on sekä turvallisempaa, tehokkaampaa kuin ympäristöystävällisempääkin. Moottoripyörän harjoitusluvan osalta kokemukset tukevat voimakkaasti tätä käsitystä. Ajokortin tai ajoharjoittelun ikäraja B-luokassa ei tule alentaa 16 vuoteen.

Osa ajo-opetuksesta voidaan toteuttaa simulaattoriopetuksena. Simulaattoriopetus on edullinen ja toimiva ratkaisu lisätä ajo-opetuksen määrää. Simulaattorit toimivat kuitenkin vain tukevana toimintana perusajoharjoittelun ohella. Simulaattoriopetus ei missään tapauksessa korvaa kokonaan ajo-opetusta tai rataopetusta.

3.3 Kuljettajantutkinto

Voimassa oleva kuljettajakoulutusmalli on ns. opetussuunnitelma perusteinen malli. Opetussuunnitelma määrittelee opetettavat asiat ja kuljettajantutkinto mittaa pistokokeen omaisesti opittuja asioita ja taitoja. Tutkintoperusteisessa mallissa osaamisen hankkimistavasta riippumatta osaaminen osoitettaisiin kuljettajantutkinnossa.

Tutkintoperusteiseen malliin siirtyminen edellyttäisi kuljettajantutkinnon mittavaa kehittämistä. Kun vastuu liikenneturvallisesta osaamisesta siirtyisi vain tutkintoon, olisi mittareiden oltava kattavia ja luotettavia.

Jos ns. pakollisista opetusmääristä luovutaan, on kuljettajantutkinnon vaativuutta merkittävästi lisättävä ajallisesti ja laadullisesti. Kuljettajantutkinnon suorittamispaikkakuntia on tarkasteltava kriittisesti riittävän vaativuustason saavuttamiseksi.

Kuljettajantutkinnon vastaanottajien tulee täyttää seuraavat perusteet:

- ✓ henkilöllä on liikenneopettajalupa
- ✓ henkilö on suorittanut liikenneopettajan erikoisammattitutkinnon tutkinnon osan 3.5 Ajokokeen vastaanottajana toimiminen
- ✓ henkilö on suorittanut vaadittavat harjoittelut kuljettajantutkinnon vastaanottajan tehtävään, jotta ammattitaito on riittävällä tasolla.

3.4 Muu ajokorttisäätely

Haluamme vielä antaa lausuntomme alla oleviin asioihin.

- ✓ AM121- luokan (mopoauto) ei ole tilastojen mukaan mitenkään erityisen onnettomuusherkkä ajoneuvoluokka liikenteessä. Ei ole tarvetta lisätä ajoneuvoluokkia esimerkiksi nopeudeltaan rajoitettuun henkilöautoon. Onnettomuuteen joutuessaan mopoauto on toki turvaton, mutta on tärkeämpää huolehtia koulutuksella, että onnettomuuksia ei sattuisi.
- ✓ Autokouluautossa on oltava opetuspolkimet. Kyse on opettajan ja tutkinnon vastaanottajan työturvallisuudesta. Kustannus on minimaalinen suhteessa kokonaisuuteen, eikä vaikuta ajokortin hintaan.
- ✓ A-luokkien korotuskoulutuksissa voitaisiin luopua kahdesta korotuskoulutuksesta. Tavoite voidaan saavuttaa yhdellä korotuskoulutuksella.

 Jorma Perälä koulutuspäällikkö
 Jyväskylän liikenneopettajaopisto

 Kai Luhtala opettajankouluttaja
 Liikenneopettajan erikoisammattitutkinnon
 tutkintovastaava
 Jyväskylän liikenneopettajaopisto